

Ediční příprava Marie Hovránkové, komentář Milan Janoušek
Vědecká redkce Jiří Hořejší

ISBN 978-80-7491-433-1 (HfA)
ISBN 978-80-204-2844-1 (MF)

© Bohumil Hrabal — Jízdenka od 1964, 2015
Komentář © Milan Janoušek, 2015
Editor © Marie Hovránková, 2015
Cover art © Galerie hlavniho města Praha, 2015
E-Book — vydavatelství, s. r. o., 2015
© Mladá fronta a. s., 2015

ISBN 978-80-7491-433-1 (HfA)
ISBN 978-80-204-2844-1 (MF)

www.mladafronta.cz
půjčovna pro dospělé

Sukonská ulice 150/15
Povídky, úryvky a nauky
PHR 575041
Sign. 2-8 10625
287150575041 15/25

Kain

EXISTENCIÁLNÍ POVÍDKA

I/

Přišel jsem ke staniční kase a pravil jsem slečince: — Jízdenku. — Kasírka okénkem odpověděla: — A kam, pane výpravčí? — Tu jsem se zamyslel a řekl jsem: — Pojedu, slečno, tam, kam se váš zrak podívá napoprvé. — A slečna, protože myslila, že jde o konverzaci, usmála se: — Jak to napoprvé? Vždyť na lístky se dívám dennodenně. — A rozesmála se a byl jí viděti zlatý špičák. — Tedy podívejte se mi, slečno, do očí a levou rukou jako poutový papoušek vytáhněte moji jízdenku, — a zamnul jsem si ruce a myslil jsem, že jsem slečnu kasírku doběhnul. Ale ona byla chytřejší. Odpověděla bez váhání: — Já mohu, pane výpravčí, dávat lístky i potmě. Dala bych vám zase jen ten lístek, který bych já chtěla. — Smála se zase ona a houpala se drze na židli. — Tedy sedmý sloupec, sedmý řádek zprava doleva, jako u židů. — Zašeptal jsem a hlas se chvěl. Slyšel jsem potom, kterak jízdenka jest v datumovacím stroji proštípnuta. Osvětleným okénkem se naklonila ryšavá kadeř. — Bystřice u Benešova. Dostanu šest korun padesát haléřů. Jste dneska nějak smutný, pane výpravčí. — Řekl jsem: — Tak nějak, — a odvrátil jsem se od ochotných očí.

Pak jsem stál na čáře, kdy možno říci není noc a je ještě den, kdy možno též tvrditi, že zanikl den a nadešel večer. Na nástupišti připravoval staniční pomocník zavazadla pro služební vůz. Řekl jsem si: — Tedy v Bystřici u Benešova to bude. V městečku, kde jsem nikdy nebyl, v hotelu, kde jsem nikdy nespal. — A bylo mi to divné. Staniční pomocník rozzíhal lampu a já, který jsem neměl si co rozsvítiti, jsem seděl na lavičce a odhrnoval špičkou boty zetlelé listí. Odhrábnul jsem vrstvu a uviděl jsem tam kus papíru. Sklonil jsem se a ve světle sirky jsem četl klavírní útržek šlágru: Lásky mé nadešel máj. Když sirka zhasla, opakoval jsem si: — Ano, lásky mé nadešel máj.

Vlak vjížděl do stanice. Nastoupil jsem do neosvětleného protektorátního kupé a tichounce jsem odjížděl. Když jsem míjel na nástupišti stojícího výpravčího, tu tento třikrát svíle zakýval zelenou lampičkou, jako by kněz vykropoval rakev. Nikdo tentokráte nehrál a já jsem odjížděl za prostým lidským štěstím, dáti svůj život v soulad s myšlenkami. Seděl jsem v kabátě, a protože jsem měl též státnici historickoprávní, myslil jsem na rakouský zákon, že sebevrahové mají býti pohřbeni stranou, ve vsi tichosti, anebo vydání příbuzným k tichému pohřbení. A již bude dán povel setninám červíků, aby hryzali oči, celé divize budou poslány na má střeva, plíce, a několik armád bude pověřeno, aby ztekly mé kosti stůj co stůj. To všechno v tichosti, stranou. Na to jsem myslil a poslouchal jsem zvolňující se tlukot soukolí, protože vlak zastavoval. Zastavil. Do kupé se vsoukala černá žena a škatule. Řekl jsem si: — Co to ta ženská vleče, — ale pravil jsem: — Kampak, paní, jedete? — Domů, pane. Domů jedu, vezu prázdné krabice od ovoce. Já jsem sadařka, pane. V létě trhám ovoce a vzejmě je rozvážím. — Naříkal či plesal ten hlas ze tmy. — A zdalipak jste, paní, šťastná? — Zeptal jsem se. — I jak bych nebyla. To je moje radost, tak celý den stát na žebříku a trhat to pěkné ovoce, a když je mohu pak dávat kus po kuse do košíčku. To je moje největší radost. Už dvacet let. — Plesal ten ustaraný hlas. — A zdalipak jste někdy už spadla? — zeptal jsem se. — I toto. Ještě ne. A to lezu až tam, kam se neodváží ani můj muž. Stavím žebřík

na větvičky a halouzky a pohybuju se až v samých korunách. Asi mám anděla strážného, — rozesmála se ta žena. — A kampak jedete vy? — obrátila se pak na mne. — Já? Já jedu pro břitvy, — mlasknul jsem. — Pro dvě břitvy, jednu do ruky a druhou do lipového prkýnka. — Pro břitvy? A kam, pane? — zalitoval ten ženský hlas, že se vůbec do toho pouštěl. Stisknul jsem ty břitvy v kapse a pravil jsem: — Do Bystřice u Benešova, paničko zlatá. — A proč? — To jsem se z nepochopitelných důvodů rozburácel: — Ach paničko zlatá, vylezu na vysoký žebřík a celou hodinu budu stát a čekat. Větvičky, halouzky budou pohybovat mým tělem. Pak někdo zavolá a nezavolá, vystřelí a nevystřelí, ale já poletím, ale ne dolů, nahoru. — To jsem zakřičel, vlastně zakřičelo to ve mně, a prudce jsem vstal. Ženský hlas a nedalo se říci, že ženský, lidský hlas a nedalo se říci, že lidský, mi nesrozumitelně odpověděl. Ta černá ženská, co tak ráda trhala ovoce, omdlela.

II /

Nad ležícím tělem jsem si řekl, že jsem to neměl dělat. Zavolal jsem konduktérku se svítilničkou na prsu a společně jsme vyvolávali sadařku z temnot. Třel jsem jí ruce a konduktérka jí nalila do úst trošičku kávy. Konečně zdvihla ruku k obočí a vydychla. A já jsem jí stále držel za tu volnou, nehybnou ruku, dýchal jsem jí do prstů a prosil jsem ji, aby mi odpustila. Tu mi konduktérka posvětila lampičkou do očí a pravila: — Jejej, pane výpravčí, kde se tu berete? — A snítka přilétla s tím hlasem sem do tmy. Hlas známý, lahodný a schopný zpřítomniti události zaváté a svěží. Držel jsem stále ruku sadařčinu, ale choroba minulosti počala hryzati můj mozek, mé srdce. Vztáhnul jsem prsty k svítilničce a zaclonil jsem jí dlaní. Ze tmy vyklouzla dívčí ruka a pohladila hřbet ruky mojí. Sadařka tiše naříkala: — Ach pane můj, ach pane můj. — A chtěla se zdvihnouti. Pomohl jsem jí. Usedla a rovnala si šátek a světlo lampičky nás pozorovalo. Vlaku vjížděl do ohlušujícího mostu a zvolňoval. Zastavil.

Otočil jsem se, přistoupil jsem k oknu a spustil jsem ho. Svěží vzduch mne ovál a civěl jsem na návěstidlo v poloze stůj. Vlak žalostně pískal. Za mým uchem pravila konduktérka: — Nebeč. To tam jistě mají mlíčák. — Otočil jsem se a vzal jsem dívčímu hlasu lampičku z prsu. Posvítíl jsem si a byla to ona. Řekl jsem: — Mlíčák jsme už, slečno Mášo, potkali v Kostomlatech. — A zavěsil jsem opět lampičku na její šij. Vyklonil jsem se z okénka a hleděl jsem na červené návěstidlo. Dotekla se mých zad a pravila: — To je dost, že jste mne poznal. Jestlipak si vzpomenete, vy ošklivý, na ten plot? Jestlipak si vzpomenete na to všechno? — A tiskla ke mně lampičku a cítil jsem teplo sklíčka v zádech. Řekl jsem: — Jakpak by ne. — Máchnul jsem rukou do tmy, protože to bylo všechno zbytečné. Ta konduktérka mi otočila kostku v mé stavebnici. Věděl jsem, že to budu muset všechno znovu přestavět. Jako vždy objevovala se nevhod. Ne že bych ji neměl rád, naopak, všechno se mi na ní líbilo, všechno vzrušovalo, ale já jsem měl již tenkrát u toho plotu jiný plán, jiná konstrukce vzrušovala můj mozek. Nyní, když jsem jí spěchal dáti život, objevila se a její existence mne ohrožovala. Cítil jsem její dech na rameni, slyšel jsem její srdce i sykot služební lampičky. Pak v semaforu zarachotilo a studené zelené světlo vystřídalo červenou. Máša zašeptala mi do ucha: — Jéé. — A dala se do smíchu. Usednul jsem a vlak se hnul. Privil jsem: — Zda si, Mášo, vzpomenete, jak jsme si kradli z kapes fotografie? — Máša mlčela, vytáhla z kapsy kabátu jízdní řád přepnutý gumou od zavařeniny, vyjmula kulatý tvrdý papír a podala mi jej. Vyběhla na chodbu. Zapálil jsem si cigaretu a prohlížel jsem si v pruhu staničních svítílen ten papír. Byla to moje fotografie. Sadařka si uvázala ty škatule na záda a když vystupovala, pozdravila: — Spánembohem, pane. — Řekl jsem: — Sbohem, paní, sbohem, — a hleděl jsem na fotografii dítěte s ofinkou a očima po pláči. Ta fotografie byla polita kávou a promaštěna sádlem. Odvrátil jsem se a hleděl jsem na peron. Pod oknem chodila Máša a volala: — Čelákovice, Čelákovice. — Hlas se vzdaloval a opět se vracel. Tak jistý a neochvějný byl hlas ten. Chvěl se a mihotal v prostoru jistě

jako plamen té její lampičky a mně bylo z toho nanic. Smrt, po které jsem toužil, se vzdalovala a smála se. Byl jsem polit kávou a promaštěn sádlem, měl jsem vlasy přistřižené do ofinky a oči po pláči. To jsem byl já. A takový i budu. Pak pruh světla, v kterém jsem byl, se pozvolna roztácel. Když jsem pohleděl znovu na fotografii, uviděl jsem tam hlavičku holčičky s mašlí. Otočil jsem ji a na druhé straně jsem byl já. Spočívali jsme na sobě už jako děti. To mne dorazilo. Minulost, která se objevila před půl hodinou jako bod, prosekala si nyní otvor, kterým by prošel dospělý muž. A ze mne vytékal stále hojnější proud chvění a ta touha po smrti běhala. Bylo to silnější než cokoliv. Nedalo se nic dělat a já jsem nikdy nevzdoroval. Vždy jsem podléhal, poněvadž to bylo bezpečnější, poněvadž jsem věřil v nějaký osud, který, kdykoliv se mu zachce, mne vyzbrojí vůlí, aby mně jí vzápětí přerazil páteř. Byla to pohodlná filozofie, ale já jsem s ní měl dobré zkušenosti, a proto jsem se jí držel. Když se objevila na prahu kupé, kleštičky se jí komíhaly a proud světla byl protivný. Přivřel jsem oči a podal jsem jí fotografii. Vztáhla po ní ruku. Vstal jsem, uchopil jsem ji za zápěstí a tělem jsem zaclonil lampičku. Dokonce jsem ji i políbil. Byla tma a kdykoliv jsem se pohnul, vytrysklo světlo podél Mášina kabátu. Ruka má zjistila tvrdé prsy. Bylo všechno v pořádku a dal jsem v té chvíli zapravdu kubistům, kteří tvrdí, že předměty existují i potmě. Tak jak jsem to viděl před třemi lety skrz drátěný plot, takové to bylo i nyní. Pak jsem ji poprosil, aby zhasla tu lampičku. Nic jsem jí nedělal, poněvadž měla dlouhé kalhoty. Jenom jsem jí hladil ruku a ona mi tisknula prsty, jako by do mne chtěla přepumpovati celý svůj život. Privil jsem jí: — Mášo, jděte vyvolávat stanice. Někdo si zlomí v té tmě haksnu. — Ona máchlá rukou a odpověděla: — Tak ať dá pozor. — A líbala mne třiminutovými polibky. Před Prahou mi pravila, rozsvěcujíc lampičku: — Počkejte na mne u hlavního vchodu. — Vlak zastavoval a bylo slyšet její hlas: — Praha Vltavské nádraží, všechno vystupovat. — Vzdalovala se a ve mně sílila touha. Vystoupil jsem do pražského zatemnění. Tramvaje jezdily modře zastřeny a chodci byli magičtí. Stanul jsem naproti dveřím a hleděl jsem

na otvírání a zavírání, na proudění lomených světél a na cestující, kteří se objevovali neskutečně krásní. Jako by průvan otvíral ty houpací dveře. Jako bych byl v potopené lodi, kde proud otvírá a zavírá dveře, kudy vstupují utopenci a ryby. Když se objevila ona, bylo to hezčí a příjemnější, než jsem si mohl myslet. Otevřela dveře a vystoupila právě, když jela tramvaj a polila ji tlumenou modří a jantarem. Všimnul jsem si, že má čistý kaučukový límeček a že se rozhlíží. Kývnul jsem celým tělem a niklové knoflíky seběhly ze schodů a bylo viděti, že by mi nejraději dala hubičku. Já však jsem se díval, jak jí sedí kabát a jak je čistá. V ruce si nesla kufírek, jako mají mašiništi, a modrou baničku od kávy. Když šla, měla mohutný zadek, jako by měla tělesnou vadu. Postavila se přede mne a houpala tou baničkou a já jsem se na ni smál. Vzal jsem kufírek a ona mne prosila, abych podržel zrcátko pudřenky, aby si vykroužila nové a krásnější rty. Měl jsem to rád a ona obracela na mne oči a hleděla na chvějící se ret. Dívala se a viděla tam asi své polibky. Myslil jsem si: — Sakra, jí je to jedno, jestli jí mám rád anebo ne. — Ale pak jsem si řekl: — Ty blbe, ta je dál než ty. Tě stačí jenom to, že má ráda tebe. — A zastyděl jsem se. Vzal jsem ji pod paží. Kráčela vedle mne a při každé kročeji se mne dotekla stehnem. Počalo se mi to líbit a zničehonic jsem jí řekl: — Mášo, já vás mám rád. — A myslil jsem to upřímně, zrovna tak, jako kdybich ji nepotkal, upřímně bych si fíknul břitvu do zápěstí. Máša mi odpověděla: — Koukejme. Já vás už mám dávno. — A smála se. Stisknul jsem jí zářící ústa a jak jsem mohl, řekl jsem nejněžněji: — Má tlamičko. — Dolíčky jí neutuchaly a vlekla si mne pomalu kamsi na Letnou. Tam v tmách mi pravila, ukazujíc prstem do tmy: — Tamhleto tma, pane výpravčí, je Národní divadlo, tamhleto světlejší, to je památník odboje, a tamhleto ani nevím, co by to mohlo být. — A tak stále žvatlala, zatímco jsem se dotýkal boků a radoval se z pohybu. Kýval jsem na všechno, co říkala, a byl jsem skutečně šťasten, protože se mne ani jednou nezeptala, zda ji budu mít stále rád, ani mne neděsila příbuznými. Pěkně si mne vlekla domů a chtěla na mně pouze moji přítomnost. Pak kdesi mi dala prst na ústa, ač jsem

už půl hodiny nepromluvil, a zašeptala: — Pssst. — Řekl jsem si: — Ježíšmarjá, to jsou voloviny, — ale neřekl jsem nic. Nechal jsem se táhnouti po schodech, opět jsem chvíli čekal, než našla klíče. Otočení vypínačem, a oči si pomalu zvykaly na šicí stroj, skříň s vycpanými žlucami, obraz srdce Ježíšova. Usednul jsem do houpací židle a zavřel oči. V kapse kabátu jsem cítil břitvy, kterak ležely docela blízoučko pohlaví. Když jsem otevřel víčka, Máša si vysvlékala blůzu. Odestlala též postel a cípem peřiny rozhoupala obraz. Zavřel jsem oči. Slyšel jsem otočení vypínače. Šustot blůzičky a prádla, klepnutí jedné boty i druhé. Obraz Ježíše se ještě nad postelí kýval. Škvírou zatemnění se dralo modré temné světlo. Nadzvednul jsem plátno a dole byla čistá modroučká noc. Město vydechovalo opatrně tlumená světla. Pustil jsem prkénko, kterým končilo plátno. Tma. I ten obraz se již dokýval. Tiše jsem se vysvlékal a všechny své síly a šťávy jsem potom věnoval Máše, jako bych chtěl láskou spáchat sebevraždu. Vždy jsem upřímně dělal to, co se mi právě potrefilo.

III /

K ránu jsem zůstal sám a jitro provokovalo. Byl jsem k pláči. Máša spala jako utopená a veliká bublina u nosu svědčila o jejím životě. Pravá noha visela přes pelest a žíla přiváděla okysličenou krev do chapadel, která mi vydala svědectví. Pravý prs ne visel, ale vzdouval se a zdálo se, že strhne tělo k zemi. Ta bublinka u nosu se stále vzdouvala a klesala a já jsem již nemohl ležeti. Vstal jsem a tiše a nehlučně jsem se oblékal. Srdce Ježíšovo bezmocně zářilo z barvotisku a trny a krev byly nové a svěží. Nad tím zmatkem kraloval Syn boží a nemohl zabrániti ani jedinému polibku, ani jedinému výkřiku. Visel jako stráž, která nemá nic společného s odsouzeným. Pouze zahrádka korunovaná hořícím víchem byla schopna přijmouti, co vytrysklo z bolesti. A zatímco jsem si utahoval pásek, stále se mi přibližoval, a když jsem si uvazoval kravatu ve skle obrazu jeho,

pobratřil jsem se s ním a on ničeho nenamítal. Pochopil jsem, že vzal svůj osud na sebe, že svůj konec přesně znal a přece se mu nevyhnul, poněvadž potřeboval důkaz své oběti. Jako by si lehl na kolejnice a čekal, až pojede vlak. Věděl, co mu chystají, ale nezahнул. Spáchal sebevraždu na důkaz jednoty myšlenek svých. Uvědomil jsem si sebe sama v tom zrcadle a rozhodnul jsem se. Máša i přes silnou stěnu spánku to pocítila. Zašeptala a bublina u nosu jí praskla. Opustil jsem spěšně pokoj. Domovní dveře byly ještě zamčeny. Otevřel jsem okno na dvůr, přešel zeď a běžel jsem si vstříc. Nic mi nebylo v cestě. Pouze já jsem určoval směr plavby. Cítil jsem, kterak do nejzazších míst těla jest přiváděna vůle. Znal jsem teprve dnes sám sebe a mohl jsem se matematicky vyjádřiti. Nebyl jsem ani smutný, ani veselý. Jen jsem zbystril. Když jsem doběhl na nádraží, zjistil jsem, že jsem zapomněl jízdenku u Máši. Koupil jsem si novou a první vlak mne odvázel k Benešovu. Dvě britvy jsem svíral v kapse a docela vedle nich leželo pohlaví. Seděl jsem a našel jsem v jízdním řádu doby příjezdu a s hodinkami v ruce jsem sledoval pohyb vlaku. Nejraději bych byl vedle strojvedoucího, přikládal do pece, projel návštěvidly a zastavil až v Bystřici. Otrávil mne pouze jediná myšlenka. Zda je tam koupelna? Na nic jiného jsem pak nemyslel.

A koupelna tam byla. Nechal jsem zatopiti a zapsal jsem se do hotelového záznamu. Účel pobytu jsem napsal: Návštěva bratří. Zaplatil jsem ihned pokoj a tlustému nájemci jsem řekl, že jdu spát, protože jsem celou noc cestoval. Odemkl jsem pokoj číslo sedm, vysvlékl se a ulehl do postele. Venku přšelo a z koupelny zazníval stále stoupající zvuk vody. Ležel jsem odvrácen od okna a v zrcadle jsem viděl okenní tabulky znejasnělé řinoucím se deštěm. Viděl jsem v tom zrcadle též bezhlavý klobouk, dutý kabát, kalhoty a kousky stojanu. Bylo to tak smutné, že jsem vstal a vešel do koupelny. Zastavil jsem kohouty a z kapsy vyjmul britvy. Najednou jsem si začal pískati valčík z Hraběte Luxemburga. Zakytoval jsem nůž britvy do stupadla a druhý jsem položil vedle. A zaváhal jsem. Už to mne znepokojilo, že jsem si začal pískat. Spíše se mi zdálo, že

to pískalo ve mně. Zmlknul jsem a vzal jsem tu volnou britvu do prstů. Cítil jsem, že se ty prsty chvějí. Pak se přihodila tato věc. Vytrhnul jsem si vlas a zkoušel jsem na něm ostří britvy. Prsty držící vlas se chvěly. Otrel jsem rukávem košile orosené zrcadlo a díval jsem se do sebe. Ano, seděl tam strach. Všechno to pískání a zkoušení britvy si vymyslelo bojácné tělo. Byl jsem v tom zrcadle zase malým chlapcem z Mášiny fotografie, s ofinkou a očima po pláči. Viděl jsem se poprvé přesně a ani jediný záhyb neunikl okem, aniž bych jej rozpitval. Bylo to strašné. Položil jsem britvu na stupadlo a vyšel na chodbu, abych se zklidnil. Opřel jsem se o veřeje a zavřel jsem oči. Pokoření, které jsem si sám způsobil, strach, který jsem si sám dokázal, mi uzlil střeva. Cítil jsem bledost tváří a nepravidelnost tepen. Tak stál jsem a čekal jsem, až začnu opadávat. Rytmický šustot mne zvolna navracel. Otevřel jsem oči a dole v zákřutu schodiště stál stařík a vráscitou rukou zahazoval skobu do zdi. Díval jsem se na jeho šikovní ruce. V koutě pak ležel minimax. Okřál jsem a stařík mne neviděl. Vklouznul jsem nazpět do pokoje a položil jsem tvář na chladné dveře. Tiše jsem je pootevřel a tou nepatrnou škvírou jsem chtěl pozorovati starce a jeho ruce. Tu ten, který na mne po celou dobu mé přítomnosti ani nepohlédl, na mne nyní upřeně hleděl. Upřeně civěl do škvíry široké několik milimetrů, takže se zdálo, že má oko přiložené zrovna proti oku mému a že to oko všechno ví. Přibouchnul jsem dveře a vběhl do koupelny. Byl jsem pobouřen. Rychle jsem vysvlékl koupací plášť a vstoupil jsem do horké vody. Bez rozmyšlení jsem vzal britvu a prudkým trhnutím jsem započal koncert smrti. Ta první bolest byla k omdlení. Avšak jakmile jsem vložil ruku do vody, nastalo ztišení. Byla to spíše únava než bolest, spíš spánek než zostřené bdění. Neměl jsem ani síly, abych si přitisknul zdravé zápěstí na zakytovaný nůž. Neměl jsem ani důvodu rychle unikati. Bylo to příliš krásné. Zvednul jsem ruku, abych se ujistil, že je to pravda. Krev se valila a já jsem si přál, aby unikala po centilitrech. Zvolna a tiše. Přál jsem si, abych se proměňoval co nejpomaleji. Ani mi nepřišlo na mysl vyčítání, ani daleká vzpomínka z literatur. Shledával jsem se podstatou

Dílo B
je dnes
minant
dvacát
ropské
velkou
autorů
maře i
Přední
kovičv
kratšíc
prozai
let až j
ku vša
z padě
půlsto
(1966
a kolá
význa
přináš
texty.
Milan
Marie

poezie, hudby i malířství. Ani srdce Mášino mi nepřišlo něco přát, či něco vyčítati. Patřil jsem již jiným věcem a ten strach a zkormoucenost patřily minulosti. Nepřál jsem si: Pane, je-li to možné, odvrát ode mne kalich tento. Naopak, modlil jsem se: Pane, jak jen možno, nech mne pít z kalicha tohoto. Byl jsem modlitba sama a sám jsem se plodil v krásném. Ani otec, ani matka, ani přednosta stanice mi nepřišli ztížit mé proměnění. Nic neotrávilo tuto chvíli, zrovna tak jako nikdo neotrávil můj šťastný minulý život. Všem jsem odpustil a doufal jsem, že i oni odpustí mně. Kdysi mi Máša řekla skrz drátěný plot: — Bogánku, víte že člověk vlastně žije jen pro několik hodin? — A slzela. Myslil jsem si tenkrát, že je pitomá. Nyní na sklonku svého života jsem si na to vzpomněl a dal jsem jí zapravdu. Opravdu člověk žije pro několik minut. Tak jak jsem se blížil k čáře, nepřál jsem si nic, než býti připraven na vidění posledních vteřin, kdy přítomnost, minulost a budoucnost se střídá v jediném zablesknutí. Avšak ten moment jsem minul, anebo ještě nepřišel. Krvavá voda mne počala tížit a vidění jasné vteřiny se mi počalo jeviti jako neexistující. Myslil jsem pouze na to, co právě bylo. Jako bych se navracel v matčin život, jako by mi narůstala pupeční šňůra. Byl jsem kamsi vsáván. Držel jsem se okraje a síla sílila. Nakonec jsem se musel pustiti. Jako by mi to vytrhlo ruce, které se pevně držely břehu. Zmeškal jsem se a ty poslední vteřiny, na kterých jsem si zakládal, byly hnusné a bezútešné. Oči jsem měl otevřené a neviděl jsem, slyšel jsem hlasy a nemohl jsem k nim zavolati. Jen jsem polykal krvavou vodu a zvracel jsem ji, protože hlava se mi kácela. Viděl jsem nad sebou pouze smějící se tváře. Chtěl jsem se též smáti, ale škraboška se již nepohybovala. Žárovka hasla.

IV /

Doktor Gall do mne napumpoval postupně krev tří dárců krve, dle maximálních cen. A tak jsem neumřel. Novost, po které jsem toužil, se stala realitou a já jsem byl někdo jiný. Sice jsem

měl své jméno napsáno na černé tabulce nad hlavou, ale ta krev mi hrnula jiné myšlenky, spláchla ze mne saze a vytažovala můj mozek jinými nápady. Kdyby nebylo té rány v zápěstí, ani bych si nevzpomenul. Ty břitvy se jevily nové krvi jako neexistující. Nemohl jsem pochopiti, jak jsem to mohl udělat, jak jsem si mohl vpálit nůž do zápěstí, aniž by mne to bolelo. Asi jsem dostal krev od samých opatrných občanů, takže jsem se potil, když jsem si vzpomněl, co se to v Bystřici událo. Doktor Gall mne opatroval, a když jsem se vzbouzel, vždy na mne hleděl upřenými brýlemi, jako by se snažil vbourati do mé hlavy a dovědět se, jak se to všechno seběhlo. Jedno odpoledne mi pravil, že mne přijde navštívit ta konduktérka, co mi zachránila život. Upíral jsem oči stále ke dveřím, jako tenkrát na Vltavském nádraží. Dnes ty dveře byly bílé, klidné a bez schopnosti. Když vstoupila, měla strach a byla v civilu. Její oči putovaly od jednoho lože k druhému a pravici si tisknula na srdce. Usmála se na mě a pomalu šla ke mně. Viděl jsem, že by mne chtěla políbit, ale že se stydí. Pravil jsem jí: — Sedněte si, Mášo. — A ona jak byla zmatena z tolika očí, mi sedla na tu bolavou ruku. Vykřikl jsem a slzy, které mi vyskočily, mi připomněly Mášinu lásku a já jsem se zhrozil. Nedovedl jsem si představit, odkud vyvěrá ta její bezmezná láska. Jako by si usmyslela, že na mně dokáže křesťanství. Cípkem šátku mi sušila slzy. Všimnul jsem si v její bezprostřední blízkosti, že má hnědé šaty, přepásané fialovým páskem, hnědé boty s vysokým podpatkem a hlavu vyčesanou jak v medailonku. Když usedla, dala si nohy křížem a lýtka se jí zableskla a bylo viděti, že má kalhoty slézové barvy. Čtrnáct párů očí hledělo na její houpající se nohu. Máša když to zjistila, zastavila se a zčervenala. Pak mi vyprávěla o vlacích, o přednostovi a o šatech, které si ušila. Hleděl jsem oknem ven a toužil jsem po Máše tak prudce, že jsem položil zafačovanou ruku do jejího klína. Ležela tam jako bezmocné štěňátko. Dobře jsem cítil její teplé maso a čisté formy. Všimnul jsem si též, že má malé kotníky. Chtělo se mi jí říci něco pěkného. Naklonil jsem se k ní a zašeptal jsem: — Má mámo. — A ona to pochopila a usmívajíc se, klopila oči a kývala hlavou, jako že rozumí, co

když se gustýruje oko. — A smál se na potišťenou mrtvolu a plácal ji přátelsky po zádech. Řekněte, nebyl to obr, ten můj děda? Není to magnus parens budoucnosti? — Zeptal jsem se, ale doktor Gall byl zamyšlen a držel si hlavu v prstech. Pokračoval jsem, stíhaje pohybem ruky spád myšlenek: — A tak namísto nesmyslných válek budou kolektivní sebevraždy celých národů. Dle obrazů činkvečenta. Speditérské vozy s důmyslně sestavenými skupinami mrtvol budou zasílány jako vzorky. Vysoké školy budou vyučovati této disciplíně. Lidé budou pouze šťastní. Představa nebe zmizí. Pokoříme tak Boha a vrátíme mu to, co učinil našim prarodičům. Vyženeme ho ze srdcí našich. — Tak jsem se nechal unášeti a nechal jsem odnášeti a odtékati všechno to, co ve mně již dávno rostlo a co bylo mým činem smeteno. Teprve nyní jsem dovedl o tom hovořiti, protože jsem to již vykonal, protože jsem svoje naplnil. Proto též se mi dnes ten můj případ jevil jako neopakovatelný, jedinečný a vzdálený. Již mne nic nepálilo. Ta krev napumpovaná dle maximálních cen ze mne udělala někoho jiného, opatrného, bojácného, literárního. Vyprávěl jsem doktorovi o někom, kdo umřel, anebo žije, ale já jeho adresu neznám. Uskutečnil jsem se tam v Bystrici u Benešova a byl jsem proti své vůli vrácen. Víc jsem udělati nemohl a byl jsem nyní nucen přijmouti život za těch podmínek. Protože jsem byl upřímný a nikdy jsem nezoufal a nikdy si nepřál nemožnosti, začal jsem vyráběti život. Továrnička spustila a netoužil jsem po ničem než po Máše, po službě a po domečku.

VI /

Jako bych vyšel z panoptika, tak jsem viděl zase přirozený svět. Ani ta minulost, ani doktor Gall mne jedinou vzpomínkou neobtěžoval. Pod paží jsem si nesl uzílek prádla a krev tří dárců mne naplňovala vroucností. Podívoval jsem se všemu a klidně jsem se rozkročil pod kopí svatého Václava a hleděl jsem na neznámé blížící se a vzdalující se obličej. Jenom jsem nebyl jistý, jsem-li to já jako celek. Když jsem si stisknul ruku v kapse,

rychle jsem se musil přesvědčiti, zda si to nesevřel prsty v pěst někdo jiný. Připadal jsem si, že jsem roztahán na ploše několika čtverečních kilometrů. Teprve před vlastníma očima jsem nabýval jistoty, že jsem to skutečně já, že je to moje ruka a že není ode mne vzdálena půl hodiny cesty. A tak se lidé divili, proč si chodec strká ruku do kapsy a opět ji rozvírá před očima. Avšak jakmile jsem ukryl ruku v kapse, zase jsem měl dojem, že jsem ji někde zapomněl, že někde leží opuštěná jako hůl či deštník. Tak kráčel jsem po Václavském náměstí a ucítil jsem první vrásku se vrývá do čela. Hleděl jsem do výkladních skříní, kterak kloužám po lahvích, květinách, látkách a nábytku. Když jsem přešel zrcadlo, zastavil jsem se a mráz mne roztrásl. Měl jsem dojem, že jsem ještě nešel, nebo již dávno přešel. Vrátil jsem se a ten, kterého jsem viděl, jsem byl já. Nepoznal jsem se. Hleděl jsem na to zjevení a ani jsem se nepohnul. Stále jsem měl naději, že je to někdo jiný, že najednou se pohne a zmizí z amalgámu. Avšak ten tam byl stále nehybný jak náhrobek. Dodal jsem si odvahy a zvednul jsem ruku. Ten tam zvednul ruku také. Otevřel jsem pěst a ten tam taky. Byl jsem to já a slzy zklamání mi kapaly na uzlíček prádla. Tam v nemocnici mezi bledými tvářemi a nebožtíky jsem to nepozoroval. Myslel jsem si, že je to všechno v pořádku, a nyní na mne hleděl špičatý muž s volnou kravatou a plandavým kabátem. To jsem byl já, který jsem míval rád své sedmdesát a pět kilogramů těžké tělo, který si rád čichal k paži a rád se omýval. To jsem byl s krví a tedy životem, o který jsem neprosil, kterému dali krev, aniž by si ji mohl vybrati. Svůj život jsem přivedl ke svobodné zkáze a nyní budu odpovídati za krev, která mi byla vstříknuta. Má takzvaná čest může býti nahrazena zločinem a já nebudu vzat v soud, protože jsem zemřel. A tak soudíce krev budou souditi mne, který nejsem. Byl jsem vydán v hru, kterou neukončí ani smrt. Byl jsem opuštěn a podveden. Potřeboval jsem jediný Mášín prstík, aby něco bylo se mnou. Potřeboval jsem někoho, komu bych byl potřebný. Tak stál jsem na Můstku a hleděl do výkladní skříně a viděl jsem Mášinu šij skloněnou nad šicím strojem, viděl jsem se, jak se jí dotýkám v obavách, aby se mi nerozpustila,

aby mi nezmizela. Avšak nutno žít, to jsem v sobě cítil jasně. Odhadoval jsem se v zrcadle, kolik jsem asi ztratil. Osm až deset kilogramů. To se dá dohonit. Vykročil jsem a pevně jsem kráčel. Čelo jsem měl zkropeno hrůzou z pohledu na sebe, ale šel jsem, protože jsem byl upřímný a vždy jsem dělal to, co viselo přede mnou. Musím žít, poněvadž smrti se bojím. A musím-li žít, musím se snažit žít co nejpříjemněji. A s Mášou to půjde docela snadno. Budu zase tak těžký, jako jsem býval, budu zase vyplňovat v prostoru formu, jejíž představa mne uklidňuje. Ano, musím, abych Máše mohl dát moji váhu a tím všechno. Šel jsem lehce. Proti mně kráčel hasič v lesklé přilbici a viděl jsem svoji tvář se přibližovati. Když jsme se míjeli, má deformovaná tvář viděla, že nese na rameni hasicí přístroj značky Minimax. Bystřice u Benešova. Stařík. Oko přiložené na škvíře. Zasténal jsem. Už se té minulosti navždy nezbavím. Stále a neočekávaně bude vybuchovat jako nášlapná mina. Bude se mnou až do konce. Všichni hasiči světa, všechny přilbice a všechny hasicí přístroje mne uvedou nazpět, třebaš z největšího veselí, třebaš i z mé svatby. Ostatně mé vlastní zápěstí mi několikrát za den připomene ten den. Místo aby ta minulost slábla, bude siliti, rozkvétati, bude intenzivnější, poněvadž zbytečné detaily zmizí a zůstane jen mýtus. Bude stačit zavdit o sebevzdálenější skutečnost a na protilehlém konci se rozsvítí neonová ruka. Má poklona. Zavřel jsem oči a chodci do mne vráželi.

VII /

Koncem dubna jsem vyjel zase do služby. Vážil jsem sedmdesát jedna kilogramů a šlapal jsem po okresní silnici, až jsem se zadýchal. Již jsem nemyslel, že budu přecházet z přítomnosti do přítomnosti. Parfém minulosti byl svěží a nedalo se nic dělat. Přátelství, které jsem navázal s Ježíšovým srdcem, jsem utužil. Když jsem míjel plechová boží muka, řekl jsem si: — Hele kamarád. — A seskočil jsem z bicyklu a šel jsem říci přibitému muži Dobrý den. Avšak on se ani nehnul. Visel a z hřebů mu

vytékala rez. Přes bedra mu dobrý mistr natěrač namaloval jakési plavky v národních barvách a on dobrák držel. Chtěl jsem mu říci tam pod lipami něco pěkného, ale ty plavky mne veselily a smál jsem se a Kristus mne nemohl ani kopnouti, ani dáti pár facek, protože byl důkladně přibitý, a potom, nikdy nikomu je nedal. Ještě zdaleka jsem se otáčel a z šedivého jitra zářily pouze ty plavky v národních barvách. Když jsem vjížděl do stanice, bylo za deset minut sedm. Staniční pomocník lepil na bicykl číslo. Zastoupil jsem mu cestu a pravil jsem: — Dobrý den. — Podal jsem muži ruku a on mi podal svoji. Avšak viděl jsem, že ze mne vidí jen to zápěstí. Uklonil se jizvě a řekl: — Dobrý den, pane výpravčí, tak zdrav, zdrav? — a začervenel se. Jistě mne ten blbec viděl, jak si fikám břitvu do zápěstí. Ostatně měl právo mne tak viděti a já jsem nebyl proto zlý. Řekl jsem mu: — Budeme spolu míti denní, — a vstoupil jsem do kanceláře. Telefony, telegrafy ťukaly a zvonily a stále jsem se otáčel. Sňal jsem čepici, otevřel skříňku a moje červená služební čepice byla pokryta vrstvou prachu. Ťapičky myších nožiček vymalovaly slušný reliéf. Vzal jsem kartáč a kartáčoval jsem prach. Tu mne službukonající výpravčí chytil za loket a hleděl mi přes rameno na zápěstí. Cítil jsem to. Otočil jsem se a on, aby vysvětlil svůj pohled, pravil: — Nazdar, kolik je hodin? — a odsunul mi ze zápěstí rukáv. Řekl jsem tvrdě: — Prořízl jsem si zápěstí, — a přiblížil jsem mu jizvu až k samým očím. — Neboj se, hned převezmu službu. — A nasadil jsem si čepici, podepsal bloky a předávku, ohlásil výhybkářům, že přebírám službu. A že jim přeji dobrý den. Oni, neviditelní, mi ten dobrý den vraceli, avšak já jsem viděl, že by se rádi podívali na moje zápěstí. Připadal jsem si, jako by mne právě přešel vlak, či jako zavražděný, na kterého se sjíždějí podívat. Viděl jsem, že by byli rádi, kdybych si tu ruku useknul a mohl jim ji ukázat v lihu, věděl jsem, že kdybych měl protézu, že by se nestyděli a požádali mne, abych si ji vyšrouboval a dal jim ji do ruky. Zrovna tak, když jsem svolal k traťovému telefonu strážníky domků, abych ohlásil zpoždění vlaků a zavedení vojenských transportů. Když mi jeden domek za druhým hlásili: — Rozumím, — věděl jsem, že by si přáli rozuměti

mému zápěstí. A byl jsem na tom tak, že jsem opravdu nevěděl, zda jsem pro ně hrdinou či zbabělcem. Podíval jsem se na fialovou jizvu a musil jsem sám sobě říci, že je konec, že bych to už nedokázal. Měl jsem dojem, že si to udělal někdo jiný. Avšak pro celou stanici se to stalo právě teď, teprve teď se mne zmocňovali, teprve teď byli mnou znepokojeni. Pro ně teprve teď se to stalo předmětem, zvířetem, životem. Teď, když jsem vynašel rovnováhu a snažil se upínati své myšlení na přechody z pondělka do úterka, z úterka do středy a tak dále, oni mne vraceli nazpět, vrhali mne do krvácející vany a vtiskali mi do ruky břitvu. Přetáčeli si můj film pozpátku k snídani, obědu, večeri a já jsem musil jim přiznati k tomu právo. Když jsem vyšel k vlaku, obecenstvo vystupovalo a nastupovalo. Dívali se na mne ti moji známí a viděl jsem, že jsem viděn jako muž se střikajícím zápěstím. Chtěl jsem zakřičeti: — Polibte si do prdele, — avšak vzpomněl jsem si na trnovou zahrádku kolem Ježíšova srdce, vzpomněl jsem si na plavky v národních barvách a musil jsem uznati, že všechno je dobré tak jak to je. Návěst Průvodčí vlaků, nastupte na svá místa jsem musel zapískati na prst, protože jsem nemohl nalézt píšťalku. Dal jsem znamení k odjezdu. Tváře v okénkách se hnuly a vlak se rozjížděl. Náhle jsem uslyšel její hlas: — Pane výpravčí, — a viděl jsem na stupátku Mášu. Držela se pravíci železné tyče a v levé ruce nabízela jablko. Měla zase bílý nákrčník a dolíčky jí v tváři zářily. Jako by vyhledala ten nejhezčí úsměv, který se domnívala míti v zásobě. Byl jsem němý. Oněměl jsem a hleděl jsem na mizející zjev. Držel jsem žluté jablko a ji odvázel vlak. Pomalu jsem šel dáti odhlášku. Ve dveřích mne zastavil pan přednosta a pravil mi: — Poslouchejte, nepískejte na prsty. Já vám to dobře radím. Prohrajete to vy i já. — A hrozil na mne prstem. Sklopil jsem oči a řekl jsem: — Já už to vícekrát neudělám, — avšak masitá ústa přednosta kárala dál: — Prosím, posledně jedu z ředitelství a jsem v kupé s dámou a děťátkem. Když přijíždíme ke Kostomlatům, říká maminka dítěti: — Dávej, Jiřinko, pozor, teď přijde stanice, kde pan výpravčí píská na prsty. — Mohl byste se stydět. Kdyby jel pan dopravní šéf anebo kontrolor. — A máchal

přednosta tlustými prstíky, jako by odháněl zkázu. Vešel jsem do kanceláře, ohlásil jsem odjezd, dal jsem odhlášku a byl jsem naplněn úsměvem Máši, úsměvem, který nemohl přehlušiti ani přísný hlas přednosta. Na každý projíždějící vlak jsem zavěsil úsměv, na záda všech cestujících jsem si promítnul tvář mi milou. A stanicí mi projížděly poslední vlaky s uprchlíky, lazarety, vojenské transporty. Rusáckové se blížili neúprosně. Viděl jsem vlaky plné smutných uherských volů, viděl jsem slezské ovce, které si hladý navzájem spásaly kožichy. Všem jsem nacedil obraz Mášin a na zápěstí jsem zapomněl. Tři telegrafní linky, osm telefonů a prodej lístků mne odčerpaly a splynul jsem s časem, nad kterým se vznášel obraz ženin a povinnost. Transporty Němců dobře živěných prchaly klidně do bezpečných pásem. Já a ostatní výpravčí protektorátu jsem jim zabezpečoval cestu. Z drátu na drát jsem dával zprávu o jejich bezpečném pohybu. Byl jsem vinen a k poledni mi bylo z toho k blití. Pouze obraz Mášin zůstal čistý. Všechno ostatní bylo odsouzeno ke zkáze.

VIII /

Viděl jsem otevřené vagony, z nichž vytékaly nohy. Viděl jsem ruce zdvíhající k ústům sousta vepřového masa, viděl jsem lesklé kilové konzervy a klopil jsem oči. Styděl jsem se. Stačilo z rozmaru udělati pic a neřekl bych ani popel. Řekli mi, abych v Kostomlatech u Nymburka sloužil, a tedy já jsem stál u kolejnic, a protože jsem měl oči, hleděl jsem na vagony plavých vlasů, opálených tváří, automatických pistolí. Podívoval jsem se slezskému pluku, kde někteří vojáci měli vlasy spletené v copánky a v lalůčku měli náušníci. Měli vyhrnuté rukávy, opalovali se a smáli se na mne, protože byli mladí a věděli, že již nepadnou, ale že budou žít. Zabezpečoval jsem jim cestu, ač v kanceláři viselo parte kolegy z Rovenska pod Troskami, do kterého kamarádi těch, kteří právě kolem prchali do klidných pásem, vysypali celý zásobník. A já jsem zrovna tak sloužil, aniž by kdo ke mně přišel a řekl mi: — Zahod'to a pojď's námi. — Třeba bych nešel,

protože bych se bál, ale byla by zde možnost jít, věděl bych, že se něco v mém kraji děje. A tak mi stále znepríjemňovala život představa, že mne Němci vidí jako vazala, který ač je nenávidí, slouží jim do posledního vagonu. Avšak dnes odpoledne přišli v cestářských kabátech dva muži a řekli mi: — Je hlášen transport SS, my odmontujeme kolejnice. — Pravil jsem: — Na to už dávno čekám. Ale udělejte to asi tak uprostřed, mezi Nymburkem a Kostomlatami. — Odpověděli: — Jo, ty tady zůstaň, my se schováme. — A odešli. Ano, já tady zůstanu a vy utečete. Protože jsem byl zvyklý poslouchat, zůstal jsem a sledoval jsem pak transport vyptáváním se. Strážníci domků mi hlásili: — Už projeli a vzadu mají vagón s náradím a dvě mrtvoly. Řekl jsem si: — Těbůh. — A vycházel jsem na peron a hleděl do dále, k zátáčce u návěstidla. Vjížděli tam pomalu a zastavili. To je báječné, partyzáni. My utečeme a ty tam zůstaň, tobě nic neudělají. Chtělo se mi také utéci, když jsem viděl, jak seskakují z lokomotivy, avšak někdo zde opravdu musil být, kdo by postavil návěstidlo do polohy volno. Vybíhal jsem každých pět minut a upřeně jsem hleděl k návěstidlu, kde Němci zamontovávali kolejnici. Vrátil jsem se do kanceláře a krev se vzpouzela. Kdyby záleželo na ní, už dávno bych byl zahrabán na půdě v seně. Znovu jsem si četl to parte z Rovenska pod Troskami. Nymburk na mně stále chtěl odhlášku a já jsem poslal staničního pomocníka domů. Konečně se vlak hnul a opatrně vjížděl do stanice. Vyšel jsem ke kolejnici s výpravkou v ruce. Výhybkář byl schovaný a nikde nebylo živého člověka, kromě mne. Slunce a několik slepic zvyšovaly pustotu. Lokomotiva ověšená esesmany se plížila jak pardál. Byli všichni v kožených kalhotách a měli vyhrnuté rukávy a prsty na kohoutku. Byli opálení, jako by se vraceli z mořských lázní. Pracky jim kypěly svalstvem. Byli to anatomičtí muži a někteří z nich pomalu jedli z kilových konzerv vepřové maso. Blížili se a detaily tváří oživovaly. Viděl jsem, jak jsou přísní. Stával jsem se nulou. Vlak zastavil a naproti ve statku kdosi otevřel plechové víko střechy a Němci tam ihned zaměřili kulomet. Jakýsi človíček vylezl na cínovou střechu. Hejtman zařval: — Halt. — A ten človíček, když se zahleděl do stanice,

dostal strnutí šíje. Zvednul ruce a kameněl. Stál tam jako větrný kohoutek za bezvětří, jak plechový komín. Chtěl jsem pohleděti vzhůru, avšak lesklost zbraní a lokomotivy mne oslepily. Dva v kožených kalhotách seskočili ze stupátka a hleděli na mne, jako bych tu kolejnici vymontoval já. Vysvětlování bylo zbytečné. Pak seskočil hejtman a bradou dal vojákům znamení, aby mne vzali na lokomotivu. Nemohlo mi pomoci naprosto už nic. Byl jsem bledý, víčka se mi chvěla a celý svět byl deformován. Stal jsem se hrdinou proti své vůli. Nic jsem jim neudělal a oni mne strkali pistolemi vzhůru. Vlak se hnul a ten človíček na rozpálené střeše stále stál. Stanice couvala a všimnul jsem si pouze dveří s nápisem Ženy. Položil jsem ruku na horký stroj a rozhlížel jsem se kolem sebe. Vedle mne stála hlídka a chlupaté ruce zdvihaly dalekohled k očím. Byl mi ten voják sympatický, protože byl na tom jako já. Taky mu řekli: — Budeš tady stát a pozorovat trať. — Když odložil dalekohled a podíval se na mne, jeho oči mne považovaly za ztraceného. Neměl jsi tam stát, měl jsi utéci, říkaly mi ty šedé oči a nelitovaly mne, protože byl zvyklý. Jediný hejtman na mne hleděl jinak. Věděl, že jsem tam zůstal z pitomosti. Věděl jsem, že mne jediný vidí tak, jak jsem tam stál. Viděl mne, jak salutuji německým mašinám a zabezpečuji jim cestu do Říše. Bylo pro něj najednou nepříjemné znečistiti tak šťastné zakončení války. Nehodil jsem se mu do koncepcce. Viděl jsem, že přivírá oči a klade do vyvíjejících se obrazů můj osud. Visel jsem na klapkách a čekal jsem na první pohled. A ani jsem nemyslel na Mášu, ani kterak bych hrdinně zemřel. Bál jsem se o život a tiše jsem o něj bojoval. Ani jsem netrpěl, že jsem viděn vinným bez viny. Raději bych byl nalezen bez viny, ač bych byl vinen. Ani mi nevadilo, že hejtman chce v poslední chvíli usmířiti svého Boha mojí neobětí. Chtěl jsem žít, a to bylo vše. Hejtman otevřel oči a zařval: — Halt. — Hleděl jsem do té vrásčité tváře přeřaté rapírem a řekl jsem si: — Jsem ti, ďable, vděčen, protože jsi mi vrátil život. Prohlašuji tě za anděla, — a sestupoval jsem po schůdcích, aniž bych se ptal. Lokomotiva zastavila. Seskočil jsem do šterkového lože. Nade mnou byl vykloněn hejtman a usmíval se. Bylo to kuropění andělů. Ti druzí

se na mne smáli taky a jeden mi podal krabičku cigaret. Usmál jsem se a vlak se zase rozjížděl. Krev mi proudila v žilách. Kýval jsem na vzdalující se mužstvo. Vzdalovali se a viděl jsem již z nich ovály a šedivé skvrny. Jiné, přesné obličejové tváře měly. Markytánky seděly v proužkovaných šatech a měly ruce sepjaté v klíně a myslely asi na domovy. Stál jsem u telegrafní tyče a hleděl jsem na transport SS a bylo mi to jasné. Bylo ve mně cosi ze starých živnostníků, ze starých věrných služebníků. Uvědomil jsem si to, když poslední vagon mne minul. Uměl jsem sloužit. Pod budkou brzdáře leželi dva nazí žlutí mrtví a drželi se kolem žeber. Jedna ruka nárazem povolila a opisovala váhavou křivku. Vzpomněl jsem si, že stanice jest beze mne, že jsem nedal odhlášku, že mne volají telefony, telegrafy. Přidal jsem do kroku. U návěstidla jsem se otočil a bylo všechno pravda. Vlak se již jevil jako maličká krabička a ty dvě mrtvoly tam svítily jako zsinalé sevřené rty. Rozepjal jsem služební kabát a v jednom kuse jsem běžel až do stanice.

IX /

Byl jsem číslo, na kterém sice záleží, které však jest pouze proto, aby někdo vypadal hezký a geniální. Já jsem tím strůjcem bohužel nebyl, a proto mi to bylo srdečně jedno. Ať jsem sloužil protektorátně, říšsky či s výhradou, bylo to naprosto totéž. Fakt byl ten, že jsem se Němcům jevil jako pitomec, který jim slouží. Azdali ochotně či s výhradou či s nenávistí v oku, jim bylo jedno. Naopak. S nenávistí jim dělalo dobře. Byli si stále vědomi své síly a já jsem jim ji dokazoval. Dával jsem návěst, obsluhoval telefony, zatímco mozek vyráběl otazníky. Ten den mi tanuli na mysli též partyzáni odnášející kolejnici a já kterak jsem mohl být nebožtík, protože jsem zůstal. Viděl jsem před sebou usměvavou tvář kolegy z Rovenska pod Troskami, viděl jsem jej, jak vztahuje ruku proti automatické zbrani a ani nestačí říci: — Vždyť jsem nic neudělal, to bude omyl. Nepřeji si to. — A přeci do něho vyplivali celý zásobník. Viděl jsem jeho pokrčenou

tvář a její otazník nespravedlnosti. Celé dopoledne se vznášel ten otazník v podobách kouře, usedal cestujícím na záda, na krky, na klobouky. I mé prsty byly posedlé touhou jeviti se jako PROČ. Stál jsem s obyčejnou povinností výpravčího vlaku sám a samotinký proti všem možnostem, proti náhodám i omylům. To ta cesta do Bystřice u Benešova se mi jevila jako zázrak, jako naprostá svoboda, jako čin pramenící jedině ve mně. Jedině a poprvé já sám jsem byl obžalovaným i soudcem. Jen já jsem mohl nésti odpovědnost. Byl jsem králem v království, které obýval pouze král. I Kristus z Mášina pokoje i ten z rozcestí se mi počal jeviti v docela jiném světle. Již to nebyl hořící vích, ani trnová zahrádka, ale ruce. Při službě u kolejnic a při té kupě náhod, které byly schopny ohroziti můj život, aniž bych chtěl, objevily se mi jeho ruce. Ukazováček pravé ruky směřoval k nebesům. Ukazováček levé ruky k zahrádce s trním. Ano, kapitulovati, dokud je čas. A Kristus nemůže učiniti nic jiného než zpříjemniti mi to, co neúprosně přijíti musí. Beze mne, avšak o mně. Zrovna tak jako na německé mašině. Pomodliti se znamená připraviti se na popravu. Ne jak má vůle, ale jak Tvá vůle se staň. Avšak neměl jsem proto na Krista zlost. Ani jsem mu nemohl nic vyčíst, ani připomínat. Byl mi naopak ještě sympatičtější. Báł se zrovna tak jako já na mašině, potil se, protože úzkost mu drtila hrdlo. A když se píchnul o hřebík, bolelo to. Ze mne krev těch tří dárců krve udělala člověka bojácného. Byl jsem loutkou zrovna jako Kristus Pán, s kterým kdosi vyšší sehrál betlém. V tom strachu a neúprosnosti událostí jsme si byli všichni rovni a nikdo na světě, kromě sebevraha, nemohl s Kristem neměnit. Křesťanství jsem byl dnes já. Já s krví dle maximálních cen. Bylo mi to jasné. Když jsem byl v naplněné vaně, mohl jsem dělati dosti věcí, kromě nebyti ve vodě, když jsem byl vržen do života, mohl jsem dělati mnoho věcí, kromě nebyti na světě, a když budu mrtev, budu moci dělati spousty věcí, kromě nebyti mrtev. Odpoledne vystoupila z vlaku Máša. Sotva jsem vypravil vlak a stanul před ní, hned zmizel Kristus a otazníky se narovnalý v kříži. Byl jsem hned bez myšlenek a bez trápení. Měla kaučukový límec a vlasy vyčesány. Knoflíky zářily a pokračovaly dvěma dolíčky v tváři.

Chtěl jsem jí říci, že jí to sluší, avšak ona byla moudřejší. Právila: — Ahoj, Bogánku, ahoj. A honem běžte dát odhlášku a honem běžte sundat odjezdové návěstidlo. — A ukazovala na vlak vzdalující se a zasouvající se za kopeček. Měla pravdu. Stáhnul jsem páku, vešel do kanceláře a vytočil elektrický blok. A hned jsem hleděl oknem na ni. Stála u lavičky. Jedno koleno si položila na prkno a ruku měla podepřenou v boku. Dívala se, jako by jí ta stanice patřila. Vyšel jsem před kancelář a pravil jsem: — Pojdte si, Mášo, sednout do kanceláře. — Usmívajíc se mi odpověděla: — Kdepak, to by byla pěkná služba, ještě by se vám něco srazilo. Jen já si tu na vás počkám. A něco vám pak povím, že upadnete naznak. Budete se náramně divit. — Telegraf počal volati moji stanici. Vstoupil jsem do kanceláře a dal jsem značku stanice. Pan přednosta vstoupil a pravil mi přes rameno: — Poslyšte, to je ta konduktérka, co vás tam našla? — Pravil jsem: — Ano, to je ona, pane přednosto. — A vyběhl jsem k nákladnímu vlaku. Přednosta se díval na má záda oknem a cítil jsem, že mne vidí ve vaně. Že vidí Mášu se nakláněti nade mnou. Věděl jsem, že právě teď lituje Máši, zrovna tak jako mých příbuzných a přátel. Myslím, že se též otrásl a přejel si rukou po rukávě, jako by ta stříkající krev dospíchla právě sem. Byl jsem jistě výčitkou jeho svědomí, protože své jsem již ztratil. Darmo jsem šlapal tuto zemi a znamení na zápěstí půjde se mnou celý můj život. Moje tvář ihned všem těm zasvěcencům vykouzlí můj zločin. A nejen já. Již pouhá existence brítev jim připomene mne. Můj přednosta a všichni kromě mne mi vypálili definitivně znamení na čisté čelo. Měl jsem definitivu. Pro ně jsem skončil. Na mihotajících se plochách zavřených vysokých vagonů jako na promítacím plátně defilovaly přede mnou všechny ty tváře, které jsem obítil vědomostí mého činu. Hleděl jsem jim do očí a všude jsem viděl strach ze mne. Hrůzu přikrytou bezbarvým úsměvem. I moji rodiče litovali jakoby sebe. Jediná Máša ze všech těch ksichtů se na mne dívala bez zkreslujícího hranolu. Jediná taky mne znala a věděla, že cosi je ve mně, co je třeba zachránit. Tak jak se na mne dívala přes plot v Nymburce, tak se na mne dívala stále. Cosi neměnného, věčného jí dovolovalo viděti můj život

jako celek. Poslední tři plochy vagonu jsem věnoval třem oválům, třem dárcům mé krve. Těm to ale bylo jedno. Kdyby krev, kterou jim dle sazeb zaplatili, vychlemtali psi, bylo by jim to jedno. Vlak odejel a nebylo viděti, že by byl poskrvněn mým viděním. Spustil jsem pak odjezdové návěstidlo a z budky jsem viděl Mášu. Seděla na lavičce a hleděla do dálky. Jako by v té dáli s kýmsi hovořila. Pohybovala rtoma. Přiblížil jsem se k ní a zacinkal jsem jí klíčem u ucha. Neslyšela. Pomalu jsem vcházel do kanceláře. Měla právo býti vzdálenou, měla právo na rozmluvu s neviditelností. Její tělo, které zanechala na lavičce, pracovalo naprázdno. Bylo to tělo mé nevěsty. Vešel jsem, dal jsem odhlášku a usedl k psacímu stolu. Napsal jsem předávku. Vlak 811 přivezl kolegu. Předal jsem mu službu. Sňal jsem červenou čepici a umyl jsem si ruce. Staniční pomocník mi vyvedl bicykl. Vyšel jsem. Máša vzala bicykl, stoupla si na pedál a volnou nohou se odstrkovala. Slunce se naklánělo a rovina se valila daleko do dálky. Šel jsem po pěšině a hleděl jsem na podpatek Mášina střevíce. Byl jsem čist a nepřál jsem si té chvíli nic, než tak stále jít, stále se zavrtávat do teplého vzduchu. Na přejezdu Máša zastavila a četla nahlas: — Pásti a voditi dobytek podél trati se přísně zapovídá. — Pohleděla na mne a přivřela oči: — Vemte si kolečko a já budu dělat dobytek. — A rozběhla se po pěšině. Jen taktak jsem zachytil bicykl za řídítka. Pověsil jsem aktovku za zvonek a kráčel jsem možná po jejích šlépějích. Díval jsem se na její míhající se podpatky. Občas se Máša obrátila a odfukovala si pramínek vlasů z čela. Před Zbožím zastavila a čekala, až dojdou. Dívala se do mne a chtěla mi něco říci. Viděl jsem, jak snaží se sestavit věty. Jednou rukou jsem držel bicykl a druhou jsem ji objal v pase. Vytočila se a pravila: — Pojdte, — a usedala vedle telegrafní tyče. Opřel jsem bicykl a usedl jsem vedle ní. Rozepjala kabát a pravila: — Podívejte se. — Díval jsem se, a protože jsem myslel, že chce, abych ji objal, obejmul jsem ji. Odstrčila mne a opakovala: — Podívejte se, Bogánku. — Chtěl jsem ji políbiti, ale ona vrtěla hlavou. — Vlak jede, — vykřikla. Seběhl jsem z náspu a Máša mi vběhla do náruče. Rachot náprav, nárazníků nás zasypal a jiskry a pára též. V tom burácení

a randálu zakřičela Máša: — Budu mít děťátko. — Sevřel jsem ji. V rachotu a ve vlhkých kapičkách se vznášela ta věta. Byl jsem otec a nebyl jsem ani nadšen, ani sklíčen. Poslední vagon odvážel hluk a pára a jiskérky uléhaly v jatelině. Hleděl jsem na Mášu a ona slzela a kývala na mne hlavou, jako by znovu a znovu si opakovala, že je matkou. Pravila mi: — Půjčte mi kapesník, — a vysmrkala se. Po mé pravici stála vrba a nedaleko přede mnou se vinul úzký proužek silnice, po které jsem jezdil do služby. Byl jsem otec a nemohl jsem najít větu, kterou bych vyjádřil ten fakt. Protože Máša usedla, sedl jsem si vedle ní a naklonil jsem se k uchu a zašeptal jsem: — Má nevěsto. — Políbila mne a tím polibkem se stala matkou. Bylo to políbení nevášnivé, uctivé, slušné. Už jsem se i bál dotknouti se jejího břicha. Divil jsem se, že jsem si toho nevšimnul. Byl to docela nevinný kopeček. Máša mi položila hlavu na koleno jako na popravčí špalek. Odhrnul jsem jí vlasy a ukazovákem jsem hladil tu sametovou kůži. Pak se otočila a položila mi hlavu do klína. Hleděla vzhůru do modrého nebe, zdvihala pravé prsty a nechala je padati bezvládně jak vodu vodotrysku. Díval jsem se na tu ruku a chtělo se mi říci: — Mášo, zvedněte se a půjdeme. Nastydnete. — Ale ta věta byla tak blbá, že opravdu bylo lepší dostatí zápal ledvin, než porušiti zpěv, který se zdvihal v její paži. Ledový mír mne obestřel a viděl jsem moji budoucnost vedle této ženy, viděl jsem domek a zahrádku a dítě, které zdědí moji touhu po smrti. Věděl jsem náhle, že nic není skončeno, že smrt nic nevyřeší, nic neoddálí. I kdybych se byl před čtyřmi měsíci v Bystřici zabil, byl by život pokračoval dál. Bylo tak dobře, že mne zachránili, protože to dítě, které se mi narodí, bude potřebovati ochrany. Nebude a nemůže býti nic jiného než jsem já a moji předkové. Bude potřebovati tedy někoho, kdo mu dovede vysvětliti, po kom to má, bude potřebí se mu omluviti, že bylo přivedeno na svět. Věděl jsem, že to dítě se narodí s neviditelnou jizvou na zápěstí, protože počátek té rány bude v duši. Ani já, ani Kristus toho nezmění, protože koule po nakloněné rovině byly již dávno vypuštěny. Slunce zapadalo a Mášina ruka utichla na prsu. Osobní vlak přiburácel. Bylo pozdě seběhnouti do příkopy. Přikryl jsem Mášu kabátem.

Vítr mi strhnul čepici. Jiskérky a kapičky sražené páry na nás padaly. Myslil jsem dál na to dítě a Máša vykřikla šťastlivě: — Budu mít dítě, děťátko. — Když vlak odrachotil, pravil jsem do klína stočené dívce: — Říkala jsi něco?

X /

Dnes večer měla Máša přijeti k nám a chtěl jsem ji ukázati rodičům. Měla mi pomoci sbaliti věci, protože se odstěhuju k ní. Navracel jsem se okresní silnicí, minul jsem Krista přepásaného barevnými plavkami a myslil jsem na svatbu a na odchod z domova. Ano, odstříhnouti pupeční šňůru. Na křižovatce jsem minul ozbrojenou hlídku, protože krajem se toulali rozptýlení Němci. Avšak byl již mír a byli to jen poděšení jednotlivci, kteří ochotně dávali ruce vzhůru. Jel jsem a myslil jsem na Mášu. Tu jsem si všimnul, že silnice je poseta dopisy, dopisnicemi, hadry, klacky, fáci, helmami, jako by tady proudila smršť. V zeleném obilí leželi dva němečtí vojáci. Byli mrtví a leželi, jako by se divili. Ač byl podvečer, krajina dostala polední ticho, nebezpečné ticho. Seskočil jsem z bicyklu a ani jsem se nedivil, že jsem uslyšel z příkopy sténání. Přiblížil jsem se k okraji. Na dně ležel německý vojín, ležel, avšak jeho nohy stále pochodovaly, jako by nesly poselství. Sestoupil jsem a vzduch se nade mnou zavřel. Silnice putovala ve výši mých očí a byla zbrocena hadry, fáci a dopisy. Ten voják plešatý stále šel a vypadal jako hračka. Obešel jsem raněného a naklonil jsem se nad očima, které vůčihledně oslintávala smrt. Byl střelen do břicha, protože si svíral život. Rozepjal jsem mu poklopec, vyhrnul košili a viděl jsem tři otvory po střelných ranách. Lejno se mísilo s krví a voják pochodoval na místě, zaplňuje si čas. A na cestu si vykřikoval: — Mutti, Mutti, Mutti. — Nevěděl jsem, zda to volá svoji matku či matku svých dětí, a proto jsem mu hladil aspoň ruce. Nad těma vyboulenýma očima jsem pochopil, že už jiné spravedlnosti není. Byl na tom jako já na mašině, jak Kristus na kříži. A vlastně ne jako Kristus, protože ten byl na tom o mnoho

lépe, smrti si přál, smrt byla korunou jeho učení. Ale ten voják chtěl žít, nesl svůj život kamsi na západ rodině a byl týden po míru postřelen zbloudilými kulemi. To všechno za to, že šel v řadě zajateckého transportu a několik kamarádů se pokusilo o útěk. Proto stále maširoval, proto se pokoušel uniknouti nespravedlnosti, uniknouti smrti, kterou musel přijímat jako urážku, jako strašidelné vidění. Dřepěl jsem nad ním a nemohl jsem odejít. Nemohl jsem ho nechat tady jak střep konzervy. Vztyčil jsem se a zahvízdal jsem na procházející se hlídka a rukou jsem dával znamení, aby sem přišel. Pak jsem pravil: — Zastřelte toho ubožáka. Je smrtelně raněn. — A ukazoval jsem na pochodující boty. — Kdepak, já bych nezabil ani kuře. Zastřelte si ho sám, — odpověděl sedlák a přehazoval si pušku přes hlavu. — Tady ji máte, — a podával mi ji do příkopu. Vzal jsem ji. Protože jsem měl rád život, nesnesl jsem pomalou, sadistickou zvrhlost. Stisknul jsem vojenský kvěr a prsty se mi nechvěly. Zamířil jsem na místo, kde asi bylo srdce. Stisknul jsem kohoutek. Vojáček kráčel neochvějně dál a stále hleděl vyboulenýma očima před sebe a vykřikoval si na cestu: — Mutti, Mutti. — Namířil jsem znovu, avšak mezi oči. Stisknul jsem a oči se přivřely, jako by byl bit důtkami. Nohy, ty strašidelné nohy, pomalu ustávaly. Mlýn jeho života domlívával a svět, který nosil v hlavě, mu vytékal dírkou mezi očima. Ležel na boku a já jsem pravil: — Chyťte ji. Pozor, — a hodil jsem pušku hlídce. Sklonil jsem se a připadal jsem si jako setník, který probodl Kristovo trpící srdce. Pokoušel jsem se narovnat chladnoucí prsty a sepnouti je. Ucítil jsem, že mrtvý drží řetízek. Rozevřel jsem dlaň a vypadnul stříbrný řetízek s medailonkem a nápisem Bringe Glück. Pravil jsem si: — Když nepřinesl štěstí tobě, přinese ho možná mně, — a zapjal jsem si medailonek kolem krku a pobratřil jsem se s mrtvým. Myslil jsem na bratrství, které jsem uzavřel s Kristovým srdcem v Mášíně pokoji. Bylo to to samé, jenomže v modrém. Pak jsem byl ovanut viděním věcí budoucích. Jako by přede mnou někdo proplétal lýko do Thonetovy židle. Byl jsem již dávno plánován, že budu určitou skvrnou v koberci. Dnes přišla řada na mne a nemohu opustit tuto

silnici posetou dopisnicemi a neštěstím. Mášina tvář byla tak vzdálena. Stál jsem nad mrtvým. Má hlava byla tečkou otazníku. Zvednul jsem bicykl a baničku, ohlédnul jsem se a hlídka přecházela opět na silnici. Slunce se naklánělo. Vyskočil jsem na kolo a stín dělal totéž, zatímco stín vojáčkův ležel pod ním. Zdáli přicházel nový transport zajatců a já jsem se blížil. Můj stín jedoucí přede mnou mi tiše radil, abych obrátil, ale já jsem jel. Minul jsem první řady a viděl jsem pohublou tvář a měl jsem dojem, že zpívají. Bylo to strašidelné. Věděl jsem zcela přesně, že tito chlapi sehnaní ze všech koutů Německa budou hráti v mém životě. Jel jsem. Po jedné straně kvetly švestky a po druhé straně uličky se kymáceli kilometr dlouzí zajatci. Snažil jsem se projeti, ale pevně jsem věděl, že je to zbytečné. Zavíralo se cosi za mnou, jakési kleště či tisícinásobná vrátka. Průrvami viděl jsem napřažené automatické zbraně hlídek. Šlapal jsem do pedálů, ale bylo to tak zbytečné jako pochodování vojáčka. Několik metrů přede mnou padnul voják. Pár se jich zastavilo a vzniknul hlouček. Dva či tři prchali do houstnoucího večera. Výkřiky, praskot pistolí a pocítil jsem v krku bolest. Přepadl jsem říditka a zvrátil jsem se do příkopu. Krev chrstala z tepny. Přitisknul jsem si ruku k ráně. Nade mnou běželi zoufalí zajatci a hlídky křičely vorwärts, vorwärts. Běželi a odhazovali, co jim překáželo. Když poslední bota nade mnou zvířila prach, zůstal jsem sám. Nikdo mi nemohl posloužit, aby mne dobil. Krev z krku se mi již tak nevalila. Věděl jsem, že je to můj konec a že musím zůstat v bolesti, které jsem si nepřál a kterou jsem nezavinil. Ležel jsem v příkopě se šálou z krve a při každém závanu se na mne sypalo okvěti švestek. Zarýval jsem prsty do země a trhal jsem chuchvalce mladé trávy. Nemohl jsem ani myslit na Mášu, ani na svatbu. Nebyl jsem nic než palčivá vyschlost v krku, kterým kdosi protahuje silný svazek ostnatých drátů. Počal jsem bolestí pochodovati na místě jako plešatý voják pár set metrů ode mne. Šel jsem, abych nějak vyplnil prázdnotu, která mne dělí od propasti. Žádné krásné myšlenky, žádné tváře. Jen jsem polykal těžce a pod dlaní mi vytékal život. Jedině v záblesku, lépe řečeno ve škvíře přibouchnutých dveří se mi

objevila má sebevražda a byla tak miloučká a sladká. Všechny ostatní smrti byly surové a nespravedlivé. I Kristus se mi objevil pouze jako dopravní strážník, jak poštovní zřízenec, který třídí dopisy. Kdyby těch paží a zahrádek kolem srdce měl deset tisíc, přece by mi nemohl pomoci. Pouze by mi ukazoval prstem vzhůru. Ne jak já, ale jak šéf to chce. Avšak přece jsem si řekl: — Věřím v tebe, Kriste, protože jsi zrovna takový žebrák jako já, protože jsem zrovna takový žebrák jako ty. Já k tobě hluše mluvím a s toutéž hluchostí jdeš k hluchému Otci. Jako by dopravní strážník pravoúhlým pohybem usměrnil auto z jedné ulice do druhé. Věřím v tebe, můj chudáčku, protože z tebe chrstala zrovna tak krev a nikdo tě nemohl zbaviti představy, že trpíš nevinně. Ne jak Tvá vůle, ale... I já jsem nikomu nic neudělal. Chtěl jsem se pouze veseliti na tomto světě se svojí nevěstou, s kterou jsem si udělal dítě. Chtěl jsem, aby to nebylo slzavé údolí, ale ráj, z něhož jsi nás surově vyhnal. A za to se mi, Kriste, Tvůj Otec odměnil a dým mé oběti jde k zemi, aniž bych věděl za co, aniž bych věděl proč. — Pak mne navštívily spirály a kruhy. Vytáhnul jsem zpod košile medailonek, utrhnul jej a odhodil do jatelště. Jediná ta země, zelená a svěží, mi nic neslibovala, vždy pouze připravená mne těšit zpěvem ptačím a spanilostí tvarů a barev. S námahou jsem se vydrápal na okraj silnice a hleděl jsem, jsa blížek smrti, na večerní krajinu. Vlák vyjížděl z mé stanice a tendr byl ozářen, protože topič přikládal. Byl to vlák, který přivážel Mášu k nám. Její oči byly světlé a shovívavé a měla čistý nákrčník jak právě vycházející půlměsíc. Skulil jsem se znovu do příkopy. Při každém závanu se mi sypalo okvětní kvítí do tváře. Bil jsem nohama jak děťátko a svět zmizel.

Dům, který se osvěžoval bleskem

V půl dvanácté dopoledne pozorovala žárovka tuto příhodu: přednosta stanice se zamíloval do své ženy, tak jak byla vykloněna z okna prvního patra! Po peroně se procházející cestující si řekl: hle! paní přednostová mává odjíždějící matce. Avšak za tři minuty zbystril pozornost, protože dáma v prvním patře mávala dál, ač vlák již dávno zmizel. Ale zase si řekl: to asi milovala velice tu vzdalující se tvář! A bylo to pro něj vyřízeno. Procházel se dál a občas pohlédl na náramkové hodinky.

Avšak žárovka v prvním patře stále ještě byla svědkem, kterak rytmus lásky splýval s rytmem mávajících paží! A vy, má vzácná paní, teprve teď jste si uvědomila svoji situaci! Teprve teď jste seznala, že ohled na manželovo společenské postavení vás nutí, abyste setrvala v nezvyklé pozici, která ostatně byla ozvláštňující, protože manžel vás přijímal zásadně za tmy a tvrdošijně jednonostejným způsobem! Proto jste také trnula. Nebyla jste si jista identitou milence a manželky! Avšak pohled na mužovy ruce, které vás v pase svíraly, vás upokojil! Neupokojila vás však skutečnost, že jste pojednou zatoužila, aby to neskončilo! Dokonce jste si přála, aby všechno se mohlo navrátit v predešlý stav a nanovo začít! Aby vlák s mateří zacouval nazpět do stanice a znovu se